

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H.C. van der Ent, Dordrecht-Centrum; Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. L.W. van der Meij, Zaamslag; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan Zee; Ds. M.C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Bunschoten; Ds. P. van Zonneveld, Doornspijk; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13, 4231 BP Meerkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen a/d Rijn.

Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Voor oudejaar

„Zult gij uw ogen laten vliegen op hetgeen niets is?”

Spreuken 23 : 5a.

We schrijven 31 december 1982. De laatste dag van het jaar onzes Heeren 1982. Nog enkele uren en het oude jaar behoort tot het verleden. Wat op 1 januari nog verborgen voor ons was, is nu bekend.

Velen hebben dit jaar aan het graf gestaan van hun geliefde man, vrouw, vader, moeder of kind. Uw verdriet is misschien zo groot, dat u met Asaf weigert om getroost te worden! De Heere gaat misschien moeilijke wegen met u. Het kan zijn, dat u uitroept: wie had ooit kunnen denken, dat ik zoiets zou moeten meemaken. Mogelijk zit u neer op de puinhoop van uw levensgeluk....

Oudejaar.... het is een gewone dag, net als andere dagen, en toch ook weer niet.... Op sommige huizen leest u „relinquenda est”, d.i. „moetende verlaten worden”. De oudejaar bepaalt ons bij de vergankelijkheid van het leven. Alles is tijdelijk. Opgaan, blinken en verzinken. Een kort leven is ons gegeven.

Op deze laatste dag van het jaar komt de Heere tot u met een vraag. Een ontdekkende vraag! Een indringende vraag! Een vraag die u niet naast u neer mag leggen. De Heere vraagt: „Zult gij uw ogen laten vliegen op hetgeen niets is?” In de kindertijd, in het jeugdleven en tijdens de volle levensontplooiing moet God gezocht worden. Dat is onze roeping. Wij mogen niet het ruim genot der wereld als ons heilgoed achten, maar wij moeten vooreerst en allereerst naar het eigen woord van de Heere Jezus het Koninkrijk van God zoeken. Dat Koninkrijk komt niet voor op een atlas. Het is niet van beneden, maar van Boven!

„Zult gij uw ogen laten vliegen op hetgeen niets is?” De dingen van deze wereld zijn „hetgeen niets is”. Het zijn wel gaven van God, waar we de Heere voor mogen, ja zelfs moeten danken, maar ze zijn tijdelijk. We zijn maar rentmeesters. We mogen er niet in opgaan. We mogen de aardse weldaden niet losmaken van de grote Weldoener. In het paradijs echter hebben we ons al van God, de Schepper van ons leven, losgemaakt. Nu is de mens uit de aarde aards. „Hetgeen niets is”. Zo worden de aardse dingen door de Heere getaxeerd. Het is niets. Het glijd zomaar door je handen. Niets is hier blijvend. Alles is tijdelijk. De gedaante van deze wereld gaat voorbij. Het is alles schijn. Het is een schaduw. Ieder mens van nature laat zijn ogen gretig gaan en heftig vliegen op „hetgeen niets is”. We lopen een zeepbel achterna, die vroeg of laat uit elkaar spat. „Ga niet de mens, als in een beeld, daarheen. Gelijk een schaduw, die verdwijnt? Men woelt vergeefs; men brengt met zorg bijeen, Al wat op aard’ begeerlijk schijnt; En niemand is verzekerd, wie eens al Die goederen naar zich nemen zal”.

Vliegende ogen. Daar zit ook het element van onrust in. De mens heeft nooit genoeg. „Zult gij uw ogen laten vliegen op hetgeen niets is?” Waar zijn uw ogen allemaal heengevlogen dit jaar! Bent u net als de bijen, die van de ene bloem naar de andere vliegen om er de honing uit te puren? De Heere wil door deze vraag ons ontdekken aan onze dwaas-

heid. In de weg van ontdekking aan mijn dwaasheid kom ik er achter, dat God wijs is! Dan nemen we het vermaan van Mozes ter harte om onze dagen (niet jaren) te tellen. We zijn allemaal mensen van de dag. Voor de dood zijn we allemaal even oud.

„Zult gij uw ogen laten vliegen op hetgeen niets is?” Moet u zo doorgaan? Terwijl u weet, dat er maar één schrede is tussen u en de dood? Dat uw leven slechts hangt aan een zijden draad?

Door deze vraag wil de Heere ons wijzen op het onvergankelijke leven. Op het allerhoogst en eeuwig goed. Dat is God in Christus. Dat is Kerstfeest! Dat is Immanuël: God met ons! Dan gaan onze ogen een andere richting uit. Dat mocht David doen door genade. Ik zeg met nadruk **door genade**. Want als de Heere er niet aan te pas was gekomen in zijn leven, dan had hij zich verkeken, ja, sterker nog, dan had hij zich met eerbied gezegd doodgekeken aan het schijnschoon van deze wereld. Maar nu lezen we van hem in Psalm 25 : 15: „Mijn ogen zijn geduriglijk op de HEERE”. Hoorde u dat. Geduriglijk. Hij heeft dus geen vliegende ogen meer, ogen die vol onrust alle kanten heen vliegen, maar ogen die maar één richting uitgaan n.l. naar de Heere. Aan Hem heeft hij genoeg. In beginsel uiteraard. Want ook na ontvangen genade hebben Gods kinderen werk genoeg om hun ogen in bedwang te houden! Zij leren, dat zij dat in eigen kracht niet kunnen!

Mag u dat door genade ook kennen? Dan wordt het u tot schuld dat in 1982 uw ogen zoveel „gevlagen” hebben. Dan wordt het een wonder dat de Heere mij nog verdraagt. De Heere blijft getrouw! Hij wist mijn zondenregister uit met Zijn Bloed! Als de Heere dat toepast in mijn leven, dan moet het zwarte ongeloof in zijn helse kleuren wijken en breekt het geloof door, dat met David instemt: „Mijn ogen zijn geduriglijk op den HEERE”.

Dan hebt u een goede oudejaar! Dan hebt u alles!

Rotterdam.

Ds. P. Beekhuis.

De Tabernakel Dertiende les

HET GOUDEN REUKOFFER ALTAAR

Dat was het DERDE Voorwerp in het „Heilige”.

Van de administratie

Als u dit blad op tijd ontvangen hebt, is het alweer de laatste dag van het jaar 1982. Veel is er in het afgelopen jaar gebeurd, veel is er weer veranderd in 1982, velen zijn er ook van onze abonnees, die het tijdelijke met het eeuwige moesten verwisselen. Daarbij hoorde ook het oudste lid van onze redactiecommissie Ds. R. Kok, die zoveel voor ons blad heeft mogen schrijven. Onze redacteur zal in dit blad hier nog nader op in gaan. Al deze dingen wijzen ons er op dat alles hier beneden en ook wij tijdelijk zijn. Leven wij daar wel echt bij? Het is tijdelijk, maar de Heere geeft ons die tijd als voorbereiding voor de eeuwigheid. Zijn we daar mee bezig geweest in het afgelopen jaar? Is het lezen van ons blad daar nog een middel voor geweest?

Het is echt niet vrijblijvend. Op vele wijzen is ons de weg des levens weer voorgehouden en dat voor doodschuldige zondaren. Die weg is ons geopenbaard in Hem, Die tijdelijk als mens op deze aarde geleefd heeft, maar Die nu leeft in alle eeuwigheid en gisteren en heden Dezelfde is en Dezelfde blijft.

Laten we Hem, jong en oud, veel mogen zoeken en dat in een biddend leven en een biddend lezen van Zijn woord met de bede van de dichter van Psalm 25 : 2

**Heer', ai maak mij Uwe wegen
Door Uw woord en Geest bekend;
Leer mij, hoe die zijn gelegen,
En waarheen G'uw treden wendt.**

Dat wensen ondergetekende en zijn vrouw u allen van harte toe voor het jaar 1983.

Hartelijk dank voor de 4 nieuwe abonnees, die we mochten noteren en voor de f 195,— aan ontvangen giften, waarvan f 50,— via de kollekte in Sliedrecht-C. Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn. Tel. 01720 - 74202, giro 704350.

Van de Redactie

1. Bij de jaarwisseling. Dit nummer is het laatste van de 17e jaargang van ons blad. We zien terug op een jaar waarin de Heere nog Zijn bemoeienissen heeft willen tonen. Ook hierin dat de arbeid voor ons blad mocht worden voortgezet. Vele zijn ons in de loop van het jaar door de dood ontnomen. Anderen hebben hun plaatsen ingenomen. Alles wijst op de vergankelijkheid en de verantwoordelijkheid en de noodzaak om toe bereid te worden voor de eeuwigheid. Ds. Kok ontviel ons halverwege deze maand. U kunt daarover in dit nummer lezen. Anderen hebben in de loop van 1982 een plaats ingenomen in het bestuur van de stichting Bewaar het Pand en in de commissie van redactie van ons blad. Zo gaat de arbeid door. De Heere moge deze zegenen. We wensen alle medewerkers en lezers van ons blad voor het nieuwe jaar van harte de onmisbare zegen des Heeren toe. Daarin is genoeg voor de tijd en voor de eeuwigheid.

2. Arbeid onder de Joden in Canada. Voor dit doel ontving ik per giro van de kerk van Werkendam een bedrag van f 825,—, waarvoor hartelijk dank.

3. School voor Dundas en Hamilton. De diaconie van de kerk van Vianen maakte voor deze school een bedrag van f 225,— over. Verder ontving ik uit eigen gemeente een gift van f 100,—.

Hartelijk dank voor deze spontane giften. B.

Het „reukoffer-altaar” wijst op het „reukwerk van het gebed”, zoals de priester het reukwerk deed branden op het altaar, 's morgens en 's avonds.

We lezen in psalm 141 : 2: „Mijn gebed worde gesteld als reukwerk voor Uw aangezicht, de opheffing mijner handen als het avond-offer”.

Wat komt dan ook hierin weer treffend uit, dat de Heere bij de bouw en de diensten van Zijn huis, de tabernakel, voor **alles gezorgd** heeft ten opzichte van Zijn volk!

Voor de „heilbegerigen” een toegang tot Zijn woning; voor „schuldigen” de dienst der verzoening bij het brandofferaltaar; voor „onreinen” een **wasvat**; voor de „hongerigen” een **tafel en licht** voor de „biddeloze bidders” een reukoffer-altaar met priesterlijke bediening en dit alles zo troostvol heenwijzend naar de rijke **vervulling** in Christus!

Wat zou het daarom voor al Gods kinderen profijtelijk en heilzaam zijn, hun betrouwen te stellen op diè God! David mocht dit betrachten, toen hij zong:

„De Heere is mijn Herder, mij zal niets ontbreken”.

Laten we nu stilstaan bij de betekenis van de **BOUW en BEDIENING** van dat reukoffer-altaar.

Het was een houten blok, om 't zo te mogen zeggen, van 50 bij 50 cm en 1 meter hoog; van boven dicht, want daarop werd de schaal met het reukwerk geplaatst.

Het was gemaakt van „sittimhout”, een zeer duurzame houtsoort en ook met goud overtrokken.

Ook hierin zien wij weer een treffende afbeelding van Christus. In Hem ligt alleen de enige en vaste grond der zaligheid!

Om het altaar was ook een lijst aangebracht en daarboven een „krans”, terwijl aan weerszijden door ringen de 2 handbomen liepen, nodig voor het vervoer.

Boven de lijst staken 4 hoornen op de hoeken van het altaar uit.

Wijst die „krans” op eer en heerlijkheid, zo wijst de „hoorn” op **KRACHT**.

Welnu, we zien ook hierin weer een treffende afbeelding van het feit, dat Christus is gekroond „met eer en heerlijkheid” en dat Zacharias in zijn lofzang zong: „En heeft een hoorn van zaligheid ons opgericht in het huis Davids, Zijns knechts”. En zo schrijft de apostel in Filippenzen 3 vs. 10: „Opdat ik Hem kenne, en de kracht Zijner opstanding”. En zo lezen we ook in I Petrus 5 vs. 16b: „Een krachtig gebed des rechtvaardigen vermag veel”.

Zo komen we nu bij de rijke betekenis van de **BEDIENING** van het „reukoffer-altaar”.

En dan gaat het allereerst over het „reukwerk” zelf.

Het moest zijn bereid van allerzuiverste specerijen en wel van: gedroogde mirresap, onyché en galban (harssoorten) en wierook. Deze specerijen werden fijn gestoten tot poeder en bereid als een heilige zalf, volgens Exodus 30 vs. 34 en 35.

Dit reukwerk was uitsluitend bestemd voor de dienst des Heeren. Wie het voor zichzelf gebruikte, moest gedood worden volgens Exodus 30 : 38.

Nu is de „schaduw-dienst” vervuld. Toch is hieruit veel te leren. Zien we thans niet één onstellende verlating van 's Heeren heilige inzettingen?

Is de dienst des Heeren ook over het algemeen niet veelal slechts een **vormdienst**? En dat geldt bijzonder ook van het **gebedsleven**. Moet dat niet zijn als een „zuiver reukwerk der gebeden”? We zingen daarvan uit psalm 4 : 3:

„Dan zult gij recht naar 't outer treden,
En off'ren God een rein gemoed,
Het offer der gerechtigheden,
En 't zuiv're reukwerk der gebeden”.

Onder de schaduwdienst behoorde het brengen van het reukwerk alleen tot de priesterlijke bediening van Aäron en zijn zonen; daartoe geroepen, toen de tabernakel was opgericht. Dat lezen we in Numeri 18 : 7: „Maar gij en uw zonen met u, zult ulieder priesterambt waarnemen in alle zaak des altaars, en in hetgeen van binnen de voorhang is, dat zult gijlieden bedienen”.

Later nam het aantal priesters steeds toe. David verdeelde die in 24 klassen en in 24 dagorden. Zo was Zacharias van de dagorde van Abia. (Lukas 1 : 5).

Maar hoè kon nu dat reukwerk volkomen **aangenaam** zijn voor de Heere? Die priesters waren toch ook zondige mensen!

Ja, maar nu kon dat alleen langs de weg der „verzoening”.

Vandaar was het zo opmerkelijk en treffend, dat de branding van het zuivere reukwerk **nièt** plaats had op het reukoffer-altaar, maar op het **brandoffer altaar** in het voorhof, vanwaar de priester het nam en het bracht

naar het reukofferaltaar in het Heilige. Dan legde hij het in de schaal, welke op het reukofferaltaar lag.

Dat was dus een „heilig” vuur, zoals we lezen. Daarom was de straf zo zwaar, toen de beide zonen van Aäron, Nadab en Abihu, „vreemd” vuur op het reukoffer-altaar brachten. Zij werde onmiddellijk gedood, zo lezen we in Leviticus 10 : 1 en 2.

We zien dus, dat aan het reukoffer eerst de **verzoening** moest voorafgaan. En daarin ligt nu zulk een rijke **VERTROOSTING** voor al degenen, die leren, dat zij geen enkel Godeaangenaam-gebed van zichzelf kunnen bidden; ja, dat er zoveel „onheiligs” in hun gebeden zich voordoen!

Ach, wat een „naar-zich-toe” bidden; wat zijn hun gebeden vaak met **ongeloof** gemengd; wat is er vaak een „naar-zich-toe” bidden, wanneer zo'n „bloedzuigertje” daartoe de kans krijgt; ach, wat kan de bidder vaak de Heere **de weg voorschrijven, nietwaar!** En dan die zondige **gedachten**, welke op eens in het hart opkomen.

En wat kan er soms een ingezonken en biddeloos gebedsleven zich voordoen, terwijl toch zo treffend is opgemerkt, dat het gebed de . . . „ademtocht” der ziel is!

O, dan kan er zelfs „ademnood” opdoen. Ja, ook de „polsslag” kan zo zwak zijn.

En dan komt de bestrijder juist daarop af en fluistert in: u bent geen ware bidder, want uw bidden is geen zuiver reukwerk!

Maar. . . wat die bestrijders nièt doen, is: zulk een aangevochtene heenwijzen op de grote, dierbare **HOGEPRIESTER**, Jezus Christus, zittend aan de rechterhand des Vaders, biddend en pleitend voor zulk een volk!

O, hoe legt Hij al die gebeden en verzuchtingen op het gouden reukoffer-altaar van Zijn Middelaarsverdienste, reinigend, verzoenend, heiligend al die zwakke en onbekwame gebeden, als vrucht van Zijn bloedstorting, bij Zijn besnijdenis, in Gethsemane en aan het kruis! En zo heeft Hij ook aan het kruis „voor de overtreders gebeden”. Maar ook aan de Rechterhand des Vaders is Christus altijd biddende voor een „verslagen volk”.

Maar er is nog een treffende gedachte verbonden aan de **plaats**, waar het reukaltaar stond in het Heilige en wel vlak vòòr het Voorhangsel voor het „Heilige der Heiligen”. In verband hiermede is er enige onzekerheid hierover. Men zegt, dat volgens Hebreë 9 vs. 4a het reukoffer-altaar moet gestaan hebben in het Heiligen der Heiligen. Want we lezen daar vanaf vers 3:

„Maar achter het tweede voorhangsel was de tabernakel, genaamd het Heilige der Heiligen; hebbende een gouden wierookvat”. Is hier sprake van een vergissing van de Bijbelschrijver? En wel ook hierom, dat in het Heilige der Heiligen geen priesters, maar alleen de Hogepriester mocht komen, éénmaal per jaar, op de grote Verzoendag. Dat is vanzelf juist. Maar het is **geen** bewijs ervoor, namelijk dat het reukoffer-altaar moest gestaan hebben in het Heilige der Heiligen. Maar wat is dan de bedoeling ervan?

Wel, om uit te doen komen, dat het stond **vlak vóór** het Heilige der Heiligen en wil zeggen, het reukoffer-altaar **hoort** er bij, want het is naar de geest en de zin van het Heilige der Heiligen.

Er is nóg een reden voor deze mening en dat is: ook het „reukoffer-altaar” moest gereinigd worden, want ook de priesters waren zondige mensen. Die reiniging gebeurde op de grote Verzoendag. Dat lezen we in Leviticus 16 : 18 en 19.

Dan moest de Hogepriester van het bloed van de var nemen en dat van de bok en dat op de hoornen van het reukoffer-altaar doen.

En zo reinigt en heiligt de grote Hogepriester, Jezus Christus, de **GEBEDEN** van al de Zijnen!

O, gelukkig volk, dat de toevlucht mag nemen tot die aanbiddelijke Hogepriester en dat door Hem vertroost wordt uit Zijn voorbede bij de Vader! Lees Zijn kostelijk Hogepriesterlijk gebed in Johannes 17.

Ten slotte ligt er ook betreffende de **TIJD** van de bediening van het reukaltaar een rijke vertroosting.

Iedere morgen om 9 uur en iedere avond om 6 uur bracht hij het reukoffer. Dat geschiedde gelijktijdig met het „morgen”- en „avond-offer” in het voorhof op het brandofferaltaar. Dit morgen- en avondoffer moest ook vergezeld gaan met het „spijsoffer”.

Wat was nu de rijke betekenis van het reukoffer, dat gelijk gebracht werd met het „morgen”- en „avondoffer” en met het „spijsoffer”?

Wel, mogen we daarmee niet vergelijken ons morgen- en avondgebed? Dan mogen we 's avonds de Heere ootmoedig erkennen voor al Zijn weldaden en Hem smeken om verzoening van al onze zonden. Daarbij vragen we ook om 's Heeren bewaring en bescherming voor de nacht en dat ook met al ons bezit (denk hier aan het spijsoffer).

En wanneer wij ons morgengebed mogen doen, dan zullen we de Heere erkennen voor Zijn bescherming en smeken om Zijn zegen over onze arbeid, bovenal over Zijn Woord en om de toepassende werking van de Heilige Geest, ja, zo voor alle geestelijke nooddrift. Daarom is het nu onze vraag: Lezer(es), **kent** u óók die nooddrift?

Hebt u een „binnenkamer”, een „bidvertrek”, zoals Daniël had?

En is het gebed ook voor u mogen worden een „ademtocht” der ziel?

Is het voor u een „polsslag” geworden van een „nieuw leven”?

Zeker, er zijn ook de „bestrijdingen” en de „inzinkingen” ten opzichte van het gebedsleven, maar de biddende Hogepriester is altijd biddend-pleitend voor het Aangezicht van Zijn Vader!

Lezer(es), Wat is uw toevlucht in deze **nacht** der tijden, die wij beleven? En eens, wanneer de avond van uw leven dààr is?

Make de Heere ons ootmoedige bedelaars aan de Troon der genade, zoals die tollenaar in de tempel. Wat was zijn gebed een zuiver reukwerk, nietwaar!

Er is óók „namaak-reukwerk”! En.

„Vreemd vuur” van eigengerechtigheid en eigenwillige godsdienst. Maar dat zal de eeuwige dood en het eeuwige verderf ten gevolge hebben!

Daartegenover zal voor al die ootmoedige „tollenaars” mogen gelden:

„En het zal geschieden ten tijde des avonds, dat het licht zal zijn”.

En eens zullen zij ervaren:

„En aldaar zal geen nacht zijn”.

v.L.

Uit de gouden Schatkist

9.

ONVERANDERLIJKE LIEFDE

God kan niet één ziel, die in Christus is, vergeten. „Kan ook een vrouw haar zuigeling vergeten, dat zij zich niet laat ontferme over de zoon haars buiks? Ofschoon deze vergate, zo zal Ik toch u niet vergeten.”

Gods liefde is als de liefde van een moeder. Er is geen liefde op aarde als de liefde van een moeder. Het is een vrije, ongekochte, belangeloze liefde. Hoeveel smart zij ook geleden heeft wegens haar kind, hoeveel moeite zij voor hetzelfde heeft door te staan, bij dag en bij nacht, terwijl het hangt aan haar borst, toch is het haar kostelijker dan goud. Er is iets in haar hart, dat zich vastklemt aan haar zwak, ziek, ja zelfs aan haar verstandeloos kind. De liefde Gods tot een ziel, die in Christus is, is sterker dan deze liefde. De Psalmist vergelijkt haar bij die van een vader. „Gelijk zich een vader ontfermt over zijn kinderen, zo ontfermt zich de Heere over degenen, die Hem vrezen.”

En Maleachi 3 : 17: „Ik zal hen verschonen, gelijk een man zijn zoon verschoont, die hem dient.” Wederom Jesaja 66 : 13: „Als één, die zijn moeder troost, alzo zal Ik u troosten.”

Deze liefde van een moeder tot haar kind is haar aangeboren. Zij kan niet anders dan liefhebben. U kunt ze niet veranderen. U kunt eerder het hart van een moeder verbreken, dan dat u de liefde tot haar kind kunt veranderen. En nochtans zijn er enige arme zielen, die zo misvormd door de satan; haar harten zijn zo verdierlijkt, dat zij haar kinderen kunnen vergeten. De Indiaanse moeder kan dansen op het graf van haar kind, en de moordnares kan haar hand tegen het leven van haar zuigeling opheffen: „Ach! ofschoon deze vergate, zo zal Ik toch u niet vergeten.”

De liefde Gods tot een ziel, die in Christus is, is een natuurlijke liefde. Het is een liefde, in haar natuur geworteld. De Vader heeft de Zoon lief en met dezelfde liefde bemint Hij de ziel die in Jezus is. Hij kan Hem niet vergeten. Hij bemint Hem, omdat Hij gans

zeer beminlijk is; Hij bemint Hem omdat Hij Zijn leven gaf voor Zijn schapen. Alles dat in God verenigd is, noopt Hem om Zijn Zoon lief te hebben: Zijn heiligheid, Zijn gerechtigheid, Zijn waarheid en evenzo alles dat in God verenigd is, noopt Hem de ziel te beminnen, die in Christus is.

Zijt niet moedeloos, kinderen Gods, die in donkerheid verkeert. Verlaten zielen, Gods liefde kan niet veranderen, tenzij Zijn natuur verandert. Eerst dan als God ophoudt heilig, rechtvaardig en waarachtig te zijn, zal Hij ophouden de ziel lief te hebben, die zich onder de vleugelen van Jezus verbergt. De liefde des Vaders is een volle liefde. De liefde van een moeder is de volste liefde, die wij op aarde hebben. Zij heeft lief met haar ganse hart. Maar er is geen liefde volkomen te noemen dan die van God tot Zijn Zoon; God heeft Jezus volkomen lief. Het gehele hart des Vaders is als het ware geheel uitgestort in liefde op de Heere Jezus. Er is niets in Christus, dat geen blijken draagt van de eeuwige liefde Gods. In Hem ziet God Zijn eigen beeld volkomen, Zijn eigen wet volbracht, Zijn eigen wil gedaan. De Vader bemint de Zoon volkomen, maar wanneer een ziel tot Christus komt, dan rust diezelfde liefde op die ziel: „Opdat de liefde, waarmee Gij Mij liefgehad hebt, in hen zij.” (Joh. 7:26). Het is waar, een schepsel kan niet de liefde van God ontvangen, zoals Jezus, maar het is dezelfde liefde die op ons en op Hem schijnt, een volkomen, bevredigende, grenzeloze liefde. Wanneer de zon haar stralen over de wijde oceaan uitspreidt en tegelijk op een klein bloempje valt, dan is het dezelfde zonnenschijn, welke over beide uitgespreid is, hoewel de oceaan, wegens zijn grootte, meer geëigend is haar heerlijke stralen te ontvangen.

Evenzo, wanneer de Zone Gods de liefde Zijns Vaders ontvangt en een armeschuldige worm in Hem verbergt, dan is het dezelfde liefde, welke nederdaalt, beide op de Zaligmaker en de zondaar, hoewel Jezus in staat is meer te bevatten.

Hoe kan God vergeten wat Hij volkomen liefheeft? Als God u volkomen liefheeft, heeft Hij u niet vergeten. Hij kan u niet vergeten. De liefde van het schepsel moge te kort schieten, want wat is een schepsel? - Een stuk leem, een ademtucht die voorbijgaat en niet wederkeert. Maar aan de liefde des Scheppers kan niets ontbreken, het is de volkomen liefde tot een voorwerp, eeuwig Zijn liefde waard, in welke gij deelt.

Het is een onveranderlijke liefde. Van al de liefde des schepsels is die ener moeder de onveranderlijkste. Een knaap verlaat het ouderlijke dak; hij klieft zee en oceaan, hij werkt onder een vreemde hemel, hij komt terug, hij vindt zijn oude moeder veranderd; haar hoofdhaar is grijs, haar eerwaardig voorhoofd is door de jaren met rimpels bezet, nochtans voelt hij, terwijl zij hem aan haar hart drukt, dat haar hart hetzelfde is. Maar ach! veel onveranderlijker is de liefde Gods tot Christus en tot een ziel die in Hem is. „Ik ben de Heere, Ik verander niet.” De Vader, die liefheeft, heeft geen veranderlijkheid. Jezus de Beminde, is dezelfde gisteren, heden en in eeuwigheid. Hoe kan die Liefde veranderen? Hij bestond voordat de wereld was; zij zal bestaan als de wereld voorbijgegaan is.

Als gij in Christus zijt, straalt die liefde op u: „Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde.” „Ik ben verzekerd, dat noch dood, noch leven, noch engelen, noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige, noch toekomstige dingen, nog hoogte, noch diepte, noch enig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus onze Heere.”

De herinnering dezer dingen moge neergeslagen gelovigen vertroosten. Het is mogelijk dat velen uwer neergeslagen en uw zielen ontrust zijn. Gij gelooft dat God bitterlijk met u gehandeld heeft; Hij heeft u kinderen ontnomen. Hij is u tegemoet gekomen als een leeuw en als een berin beroofd van haar welpen; Hij heeft uw wonderboom doen verzengen, of Hij heeft u verlaten, zodat gij Hem zoekt en Hem niet vindt. Houdt nochtans uw oog op Jezus, de liefde Gods straalt op Hem. Niets kan Jezus van die liefde scheiden, niets kan u scheiden. Toen Zion zeide: „De Heere heeft mij vergeten”, zeide God: „Ik zal u niet vergeten.”

De duisternis en verlatenheid, waarin gij verkeert, bewijzen slechts dat gij onder de hand des Vaders zijt. Er is geen tijd, wanneer de patiënt het voorwerp is van zulk een grote belangstelling voor de wondarts, dan wan-

neer hij onder zijn mes is; evenzo kunt gij er verzekerd van zijn, dat, als gij van de hand Gods lijdt, Zijn oog des te meer op u geslagen is. „De eeuwige God zij u een woning, en van onder eeuwige armen.” (Deut. 33 : 27).

R.M. MacCheyne.

Ds. Kok Sr. overleden

We hoorden op donderdagmiddag 16 december j.l. van het overlijden van de ons zo goed bekende Ds. Kok. Er ging een schok door ons heen. Vele jaren is hij dienaar des Woords geweest, velen hebben hem gehoord of van hem gehoord. Velen is hij tot zegen geweest. Hij heeft eerst de Gereformeerde Gemeenten met liefde en met inspanning van zijn krachten gediend. Tot zijn dood toe waren die gemeenten hem lief. Door een kerkelijk conflict kwam hij buiten die gemeenten te staan. Na enkele jaren kwam hij tot onze kerken over. Toen hadden we niet kunnen denken, dat hij deze kerken nog zoveel jaren actief zou kunnen dienen. Hij was immers bij zijn overkomst naar ons al goed de zestig gepasseerd. Maar de Heere had hem een sterk gestel en een goede gezondheid gegeven en veel werklust en zo mocht hij nog verschillende gemeenten dienen, na Veenendaal: Ede, Alphen aan den Rijn, Ameide en daarna Nijkerk, waar hij nog elf jaren heeft gestaan. Tenslotte moest hij met emeritaat gaan. De classisvergadering waarop dit geregeld werd kon hij nog bijwonen, maar toen was het ook met zijn krachten gedaan. Hij kon geen afscheid in zijn gemeente meer preken. Daarom heeft hij een preek geschreven en uitgegeven om zo toch afscheid te nemen. Daarna heeft hij nog enkele jaren geleefd en zo is hij op 92 jarige leeftijd in de Heere ontslapen.

Het is niet onze bedoeling een lang verhaal te schrijven. Er zal wel op andere wijze aandacht aan het heengaan van onze broeder worden besteed. We willen daarom volstaan met enkele regels, die ten doel hebben onze waardering voor onze overleden vriend uit te spreken.

We hebben meermalen onder zijn gehoor gezeten toen hij nog in de Gereformeerde Gemeenten stond. Hij preekte anders dan verschillende andere predikanten die we in die dagen hoorden. Toen hij tot onze kerken overgekomen was kwamen we meer met hem en zijn echtgenote in aanraking. De banden werden sterker toen de overledene medewerker aan Bewaar het Pand werd. Hij was op de vergadering waarop besloten werd een blad uit te geven aanwezig. Hem werd verzocht als eindredacteur op te treden, maar hij achtte het beter dat niet te doen. Wel wilde hij mede-redacteur worden. Van het begin af werd de naam van Ds. Kok onder de medewerkers vermeld. En vele jaren lang heeft hij voortdurend zijn krachten aan ons blad gegeven. Op vergaderingen, waarop de belangen van Bewaar het Pand besproken werden, was hij altijd aanwezig. Hij had daar zijn eigen inbreng. Jarenlang hebben we bij de familie Kok thuis vergaderd. We werden daar goed onthaald. Toen dat niet meer mogelijk was is Meerkerk de vergaderplaats geworden. Ds. Kok bleef op de vergaderingen komen. Toen besloten werd ontmoetings-samenkomsten te houden stelde hij zich verschillende keren beschikbaar om een spreekbeurt te vervullen, wat velen goed deed.

Sinds zijn emeritaat was Ds. Kok niet meer in staat iets voor Bewaar het Pand te doen. Hij bleef echter meelevend. Af en toe kwamen we hem thuis opzoeken en dan informeerde hij naar een en ander. Ook vertelde hij dan wel van vroeger dagen, over zijn jeugd, over de eerste jaren van zijn ambtelijke loopbaan, over zijn moeder, die zeker geloofde dat haar zoon oud zou worden, ook over de schorsing en over de vrienden die hij nog aan de andere zijde van de kerkelijke grens had behouden enz. Na zijn laatste verjaardag op 13 oktober j.l. hebben we hem nog opgezocht. Het was toen wel te merken, dat het minder met hem werd, maar hij was toch nog in verschillende opzichten de oude Kok. Een paar jaar geleden leek het er op, dat hij zijn vrouw zou moeten missen, maar de Heere heeft haar nog gespaard en nu is haar man haar voorgedaan. Ook deze sterke man is de weg van alle vlees gegaan. Zijn werk was af. Hij had de loop volbracht, het geloof behouden. Het levensleed is hem en zijn echtgenote niet voorbijgegaan. Meer dan eens stonden ze aan het graf van geliefden.

Ds. Kok heeft de wens van zijn hart

verkregen. Hij is van de zonde verlost. Hij is de strijd te boven. Zijn naam zal niet meer genoemd worden onder de medewerkers aan ons blad. Het werk gaat door. Maar hij mag genieten de rust die er overblijft voor Gods volk en heeft het loon ontvangen van een getrouwe dienaar.

Meer dan eens sprak hij er over, welk een verandering het zou zijn, wanneer de dood kwam, zo opeens opgenomen in heerlijkheid. Nu weet hij tenvolte wat die heerlijkheid is. We leven met de familie Kok mee, in het bijzonder met Mevr. Kok. De Heere moge haar nabij zijn in deze omstandigheden en in de avond van haar leven. Vele jaren heeft zij aan de zijde van haar man gestaan. Zij leefde ook met ons blad mee. Ds. Kok noemde haar zijn secretaresse en het is waar dat zij er voor zorgde, dat ik steeds voldoende artikelen van haar man voor ons blad in voorraad had. Zij hield alles nauwkeurig bij.

Hiermee willen we volstaan. Ik houd er me van overtuigd, dat ik mede namens de andere medewerkers het bovenstaande geschreven heb.

Ds. G. Blom.

Begravenis van Ds. R. Kok

Velen hebben zich maandag 20 december j.l. opgemaakt naar Soest om hun belangstelling te tonen bij de begravenis van onze oude vriend en broeder, die acht en zestig jaren dienaar des Woords mocht zijn, waarvan ongeveer 65 jaren in actieve dienst. Hij is pas met emeritaat gegaan toen hij aan het einde van zijn krachten was.

Dat er velen aan hem verbonden waren bleek duidelijk. Natuurlijk moeten we hier allereerst de weduwe noemen en de kinderen, de kleinkinderen en de achterkleinkinderen en de wederzijdse familieleden. Die vormden samen bij de begravenis al een hele schare. Maar we denken ook aan velen die uit de omgeving en uit de omtrek en uit verdere plaatsen gekomen waren. Onder hen waren leden van gemeenten die de overledene gediend heeft. Er waren vele ambtsdragers en onder hen een groot aantal predikanten. Het bestuur van de stichting Bewaar het Pand was bijna voltallig aanwezig.

De rouwdienst had plaats in de hervormde Ichthuskerk te Soest. Vóór de aanvang van de dienst was er orgelspel. Onder het binnenbrengen van de overledene zongen allen staande Ps. 46 : 1.

De leiding van de dienst berustte bij een van de zoons, namelijk bij Drs. Iz. Kok, Ned. Herv. predikant te Rotterdam.

Na het uitspreken van het votum liet hij zingen Ps. 103 : 9. Daarna ging hij voor in gebed. Vervolgens las hij Psalm 73. Toen zongen we Ps. 122 : 1. Ds. Kok zei, dat vroeger thuis vóór het opgaan naar Gods huis altijd deze psalm gezongen werd. De spreker hield een overdenking over Psalm 73 : 24: Gij zult mij leiden door Uw raad en daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen. Het was een woord zoals alleen een eigen zoon kan uitspreken, die hoge achting voor zijn vader heeft gehad. Duidelijk bleek hoe groot de plaats was die de overledene ook in de familiering heeft ingenomen. Ds. Kok sprak eerst woorden van dank uit, gericht aan velen. Hij bepaalde daarna bij genoemd Schriftwoord, waarbij hij met het oog op zijn vader sprak over: als een-mens geboren, als twee-mens geleefd en als twee-mens gestorven.

Deze tekst had in het leven van de overledene grote betekenis. Nu kent hij de volle werkelijkheid van het opgenomen zijn in heerlijkheid.

We zongen Ps. 73 : 12. Ouderling Van de Brink van Nijkerk hield een toespraak, waarin uitkwam de grote waardering die er in de gemeente voor de persoon en het werk van de overledene was.

Ds. Kok ging voor in gebed. We zongen Ps. 73 : 13. Ds. Kok sprak de zegebede uit: O Vader, dat Uw liefde ons blijke...

Onder het uitdragen van de overledene zongen we staande de lofzang van Simeon : 1: Zo laat Gij, Heer, Uw knecht...

De rouwstoet ging naar de begraafplaats, die nogal op een afstand van het kerkgebouw gelegen was. We konden meerijden met een belangstellende uit Soest, die ons naar de begraafplaats bracht. Velen schaarden zich rondom de geopende groeve. De kist werd in het diepe graf neergelaten.

Ds. Kok gaf het woord aan Prof. Dr. W. van 't Spijker, die namens de Chr. Geref. kerken sprak, zoals op de orde van dienst te lezen was. Hij las 2 Corinthhe 5 : 18-21 en bracht

daaruit verschillende gedachten naar voren en paste die ook toe op de arbeid van de overledene. Vervolgens sprak Ds. Kok woorden van dank. Hij liet zingen Ps. 89 : 8: Gij toch, Gij zijt hun roem . . . en sloot de plechtigheid met het volmaakte gebed:

Onze Vader, Die in de hemelen zijt.

We gingen terug naar het kerkgebouw. Daar hebben velen nog van de gelegenheid gebruik gemaakt om de familie hun medeleven te betuigen. Het was mevr. Kok niet mogelijk mee te gaan naar de begraafplaats en persoonlijk blijken van medeleven te ontvangen.

Zij was na de rouwdienst in het kerkgebouw naar huis gebracht. Na vele huwelijksjaren moet zij nu haar weg alleen gaan. De Heere doe haar ervaren, dat Hij met haar is en haar zal geleiden tot de dood toe; en dat zo straks van haar mag vervuld worden: opgenomen in heerlijkheid.

De belangstelling was groot. Naar schatting van een deskundige waren er in het kerkgebouw wel ongeveer 450 personen. Het was al ongeveer half zes toen we samen met Ds. Van der Ent naar huis terugkeerden. Het was onstuimig en guur weer, maar het was tijdens de ter aarde bestelling droog en ook verder deed de weersgesteldheid niets af aan de plechtigheid en de eerbied die er tijdens de dienst en daarna gevonden werd.

B.

Voor de jeugd

Het Zonnekind 49

„Toen zeiden de Filistijnen: Wie heeft dit gedaan? En men zeide: Simson, de schoonzoon van de Timniet, omdat hij zijn huisvrouw heeft genomen en heeft ze zijn metgezel gegeven. Toen kwamen de Filistijnen en verbrandden haar en haar vader met vuur.”

Richt. 15 : 6.

God is Rechter en Simson is richter. God de Rechter voert door Simson de richter Zijn oordelen uit. We hebben de vorige keer daar al iets van gehoord en ook proberen te laten zien, zonder de manier waarop God Zijn oordelen uitvoert curieuselijk te onderzoeken.

De resultaten dienen door ons echter wel opgemerkt te worden. Want oordelen des HEEREN zijn vreselijk. Het koren verbrandde. De wijngaarden gingen in vlammen op en de olijfbomen, die olieachtig zijn, waren een dankbare prooi voor het vuur. De oordelen Gods zijn rechtvaardige oordelen. Want de Filistijnen waren haters van God en van Zijn volk. Veertig jaren lang hadden zij het volk Israël verdrukt. Zij hadden het volk van z'n eten en drinken beroofd en van al datgene wat tot onderhoud van hun leven van node was. Dat was destijds voor Israël een straf, al hebben de Filistijnen het nooit zo gezien. Het was van hun kant een openbaring van haat en vijandschap. En nu worden zij op hun beurt weer gestraft. Zij worden getroffen in hun levensader. Want koren is onmisbaar voor het leven. De wijn in het oosten evenzeer. En de olijfolie is in dat hete land ook al een onontbeerlijk produkt. Als God slaat, slaat Hij altijd raak.

Zo was het toen en zo is het nu nog. Want we moeten Simson zien als een type van de Heere Jezus, door Wie de HEERE ook nu Zijn oordelen uitvoert in deze wereld. Want de Zoon Gods Die komende is op de wolken om te oordelen de levenden en de doden, gaat richtend de wereld door. Voor het natuurlijke oog onzichtbaar, terwijl degenen die ogen gekregen hebben om te zien, het op kunnen merken. En dan zijn de oordelen des HEEREN nog vreselijk, als ik denk aan al de „branden” die een gevolg zijn van de oorlogen en allerhande rampen, waar de wereld steeds door getroffen wordt. Velen komen daardoor in de grootste ellende terecht. Een groot deel van de wereldbevolking moet het allernodigste ontberen. We worden er dagelijks mede gekonfronteerd. De kranten laten ons via foto's de ellende zien, waarin de wereld gedompeld is. Via allerlei bladen wordt er om steun geroepen voor hen die aan de rand van de ondergang leven. Wij zullen de laatste zijn die zullen zeggen dat dit niet nodig is. Het begrip „naaste” strekt zich zeer ver uit. En die moeten we liefhebben als onszelf. De houding van de priester en de leviet die

die arme halfdood geslagen jood voorbijgingen, staat afkeurend in de bijbel beschreven, terwijl de „barmhartige Samari-taan” een navolgenswaardig voorbeeld is. Doch wie merkt in alle dingen die er in de wereld gebeuren, de hand des Heeren nog op? Dat zijn er maar zeer weinigen. Zeer zeker, van verschillende preekstoelen wordt het nog wel eens opgemerkt, dat God een twist heeft met de inwoners van deze wereld. Maar daar is dan zo ongeveer weer alles mee gezegd. Ik bedoel: Men zegt het wel, doch wie merkt het wezenlijk op? Want waarheden zeggen en waarheden beleven, daar is altijd nog een heel groot verschil in. Want als men de waarheid gaat beleven, dat God een twist heeft met de inwoners van deze wereld, dan komen we niet naast de oordelen te staan, doch dan worden we er mede in betrokken. Het kan dan alleen nog maar een wonder zijn, dat heel veel ellende, die anderen overkomt, ons nog wordt bespaard. Want als God met ons zou doen naar onze zonden, dan zouden wij ook het allernodigste moeten missen. Ja, dan zou eeuwige honger en kommer ons deel moeten zijn. Dan zouden wij met het koren en de wijngaarden en de olijfbomen gelijk op moeten verbranden, en dan met een onuitblusselijk vuur. Want dat is het deel van de goddelozen, zolang zij in hun goddeloosheid voortvaren en zich niet bekeren tot de Heere.

Verstaan wij deze dingen? Dan worden we als „misdadigers” klein onder de „weldaden” die God, onverdiend ons nog geeft en laat. Gezien wordt dan, dat God onderscheid maakt, waar het door de zonde niet is. Zie deze uitdrukking niet als een versleten term, want hoe men er ook over denkt, wáár is het! En als jullie ogen gekregen hebben om te zien, dan zul je het van ganser harte onderschrijven.

De Filistijnen hebben de klappen gevoeld, die hen door de HEERE werden toegebracht. Zij gingen naar de oorzaak zoeken. Dat is op zichzelf een zeer goede zaak. Zij zeiden: Wie heeft dit gedaan? Zij vroegen niet of namelijk de schuld niet bij henzelf lag. Neen, de schuld van alle ellende die over hen kwam, werd bij een ander gezocht.

Doch laten we niet uit de hoogte op deze Filistijnen neer zien. Want wij zijn van hetzelfde maaksel. Als wij getroffen worden, zoeken we ook naar de oorzaak van de ellende. Doch we doen het meestal op de verkeerde plaats. Wij vragen dan naar de tweede oorzaak en niet naar de eerste. Want die moeten wij altijd bij onszelf zoeken.

De Filistijnen hadden, naar zij dachten, het al gauw gevonden. Want de grote boosdoener was Simson. En waarom had Simson hen dit kwaad doen overkomen? Daar hadden zij ook al gauw het antwoord op gevonden. Want hij was de schoonzoon van die man de Timniet, die de vrouw van Simson aan een ander had gegeven. Daardoor was de toorn van Simson over hen ontstoken met alle gevolgen van dien. Simson zelf hebben zij niet aan durven pakken. Het zal nog wel in hun geheugen hebben geleefd, dat hij nog niet zo lang geleden, dertig Filistijnen had verslagen, zonder dat iemand zich tegen hem had kunnen verweren. Daarom moest die schoonvader van Simson en zijn dochter het maar ontgelden.

„Toen kwamen de Filistijnen en verbrandden haar en haar vader met vuur”. Zij hebben hun slachtoffers opgesloten in hun huis en dat met vuur verbrand. Op deze wijze hebben de Filistijnen hun wraak zoeken te koelen, zonder te beseffen, dat zij daardoor hun schuld nog weer grotelijks vermeerderden.

Zien wij in deze handelwijze niet het beeld van de natuurlijke mens getekend? Hij zal uit en van zichzelf nooit de schuld bij zichzelf gaan zoeken. Hij zal het wel bij een ander doen, en menen hem daar ook te vinden. Zo doet niet alleen de wereld, maar ook de kerkmens.

Als ik aan de wereld denk, de Filistijnen van het jaar 1982, dan zie ik de Verenigde staten voor mijn aandacht, die van ongeveer alle ellende Rusland de schuld geeft. Omgekeerd gebeurt dat precies eender. Zo gaat het in het groot. Zo gaat het ook in het klein. De kranten houden ons dagelijks op de hoogte. En laten we eerlijk zijn, we geloven eer en meer de krant dan de bijbel. Als het gaat over de ellende die de wereld overspoelt dan redeneren we met de massa mee. Als je het niet zou doen, dan val je gewoon uit de toon. Spreek niet over God en Zijn gebod en de rechtvaardigheid van Zijn oordelen, want je

wordt gewis in de ogen van de massa tot een spot.

Geliefde lezer, heb je in het bovenstaande je beeld ontdekt? Of mag ik van jullie hopen en geloven dat het anders is? Als je werkelijk met de Heere te doen krijgt, dan ga je er iets van verstaan wat David zeide, toen het volk getroffen werd met de oordelen Gods: Uw hand zij toch tegen mij en tegen mijns vaders huis, want wat hebben deze schapen gedaan? Zie 2 Sam. 24 : 17.

Kijk, dan praat je niet zwaar over de oordelen, als een man van terzijde, doch dan kom je er zelf onder. Dan ga je de Heere recht en gerechtigheid toeschrijven. Dan wordt het: Ik heb gedaan dat kwaad was is Uw oog en dies ben ik Heere Uw gramschap dubbel waardig. Ik erken mijn schuld, die U tot straf bewoog. Uw doen is rein, Uw vonnis gans rechtvaardig.

Wie door genade daar komen mag, want dat is geen kunst en vliegwerk maar werk van de Heilige Geest, die wordt ook door diezelfde Geest geopenbaard, dat er **Eén geweest is, meer dan Simson, Die het oordeel gedragen heeft.** Hij is in de **vuurhaard van de oordelen** Gods terechtgekomen, ja Hij is er in omgekomen, opdat doemwaardige mensen zonden kunnen leven, eeuwig leven tot eer van God. Men wordt dan niet door het hellevuur verbrand, wat wel was verdiend. Doch dan gaat er een vuur branden in het binnenste, maar dat is dan een liefde vuur. Want als wordt verstaan wat in deze dagen weer overdacht is, dat God also lief de wereld gehad heeft, dat **Hij Zijn Eniggeboren Zoon** gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft niet verderve, maar het eeuwige leven zou hebben, wie kan er dan gewoon onder blijven? Men smelt dan vanwege dat vuur, weg voor God. Ingeleefd wordt dan dat het de goedertierenheden des HEEREN zijn die roemen tegen een welverdiend oordeel. Gelukkig degenen die zo onder de oordelen mogen komen. Zij komen in Christus recht tegenover God te staan en hebben geen kwaad te vrezen. Het wordt dan „Immanuël”: God met ons. En zo God voor ons is, wie zal dan tegen ons zijn. Wat zal dan tegen ons zijn? God doet dan alle dingen medewerken ten goede.

Doch zo God tegen ons is, wie of wat zal dan voor ons zijn. Dan werken alle dingen mede ten kwade. En niemand zal dan ooit God de schuld kunnen geven. Hij zal eeuwig zichzelf de schuld moeten geven. En daar beware God ons allen voor.

We zijn inmiddels gekomen aan het eind van het jaar 1982. Daar is in het voorbijgegane jaar veel gebeurd. Ik weet natuurlijk niet de geschiedenis van mijn lezers. Mogelijk komen er heel verdrietige dingen voor uw aandacht. Als dit het geval is, dan mogen de vertroosting des Heeren uw ziel verkwikken. Het is ook mogelijk dat veel zegeningen uw deel geweest zijn. Bedenk dan dat ze niet zijn verdiend door u, en dat u dan maar een dankbaar hart zult mogen krijgen. Want van onszelf hebben we dat ook niet.

En wat het jaar 1983 ons brengen zal, het is voor een ieder onbekend. Wij zijn van gisteren en weten niets. Doch God geve u veel heil en zegen. Daarin is alles gelegen voor lichaam en ziel, voor tijd en eeuwigheid. Dat is de wens van uw aller vriend, voor het komende jaar.

Ds. H.C. v.d. Ent.

Boekbespreking

**Westfriese Boekhandel
Baron van Wassenaarlaan 5,
6717 LH Ede**

Traktaat der ergernissen door Joh. Calvijn.

Dit is een heel mooi werkje. De volledige titel is Traktaat der ergernissen door welke heden ten dage veel mensen afschrikt, sommige ook vervreemd worden van de zuivere leer des evangelies. Naar de oorspronkelijke uitgave van 1598. De titel van die uitgave is uitvoeriger.

Achterin vinden we een korte inhoudsopgave. De scopus, dat is: het gehele voorstel, waar dit traktaat op ziet, waar Christus en het evangelie tot oorzaak van ergernis getrokken worden en wat ergernis is, dat men Christus niet zonder ergernis in de wereld kan hebben. Zo lezen we in de inhoudsopgave. Ook dat vierderlei mensen van Christus afkerig zijn. En dat de ergernissen drieërlei zijn. De eerste hoop ergert zich aan de eenvoudigheid van het Woord. Er is ook de

ergernis uit de verkondiging van Gods Woord. Voorts is er de ergernis uit verzonden lasteringen en spotredenen, openbaar tegen de dienaars Gods. Het grootste gedeelte van het boek wordt verder in beslag genomen door het spreken over de ergernissen die in de dagen van Calvijn zeer schadelijk waren. Hij eindigt met een kort vermaan aan Gods kinderen, opdat zij toegerust met de geneesmiddelen, die hij heeft aangewezen, Jezus Christus liever voor hun fundament behouden, dan dat ze met een lichtvaardige en boze tegenstand maken, dat Hij hun een steen des aanstoots en een rots der ergernis zij (1 Cor. 3:11; 1, Petr. 2:7 en 8). Het is omogelijk - aldus Calvijn - , of de gelovigen moeten in deze wereld dikwijls veel ergernissen ondervinden, die hen zeer kwellen, daar Jezus Christus daar niet vrij van heeft mogen wezen. Ja, men heeft nauwelijks te hopen, dat ze een schrede zullen volbrengen, of de Satan werpt hun al ergernis voor. Alzo staat hun dan te wandelen door ontelbare ergernissen. Maar hoe menigvuldig de verscheidenheid daarvan is, en hoe dicht en veel er wel opeengehoopt worden, zo zal niemand nochtans met recht en Christen zijn, dan die ze alle overwint. Het is een werkje van 152 blz. m dat gebonden f 17,50 kost.

B.

Uitgeverij W.J. Pieters, Voorstraat 5, Groede

1. Onder de bescherming van de Allerhoogste door Jakob Ezau, Sergei T. Golew en Johan Steffen.

Dit boekje bevat drie korte biografieën van ondergrondse christenen, wier namen hierboven genoemd zijn.

Uit het Voorwoord nemen we het volgende over:

De drie schrijvers van dit boek behoren tot de Evangelie-christen-Baptisten, die de grootste groep van de evangelische christenen in de Sovjetunie vormen. Golew bericht over de gewetensconflicten, die door de door de Sovjet-staat voorgeschreven registrering van christelijke gemeenten en de daaraan verbonden erkenning van de wetgeving betreffende de religieuze erediensten, die immers door godloochenars gemaakt is, zijn ontstaan. Deze wetgeving gaat o.a. zover, dat ze de christelijke opvoeding van kinderen en het dopen van jeugdige personen verbiedt en gemeentezaken onder de volstrekte controle van de autoriteiten plaatst. Door deze sterke beperking door de staat van de godsdienstvrijheid ontstonden meningsverschillen onder de Evangelie-christen-Baptisten van de Alunieraad. De groep van de niet geregistreerde Evangelie-christen-Baptisten onder leiding van de raad der kerken ontstond. Vele leden van deze groep zijn of hebben wegens hun consequente houding bij het in praktijk brengen van hun christelijk geloof in gemeente, gezin en beroepsleven in de gevangenis of in een strafdorp gezeten.

Bovendien hebben ze te lijden onder voortdurende vergeldingsmaatregelen door de organen van de staatsveiligheidsdienst KGB, van de plaatselijke milizie en de communistische partij. Godsdienstoefeningen worden verstoord, huizen waar vergaderd wordt verwoest, geldboetes opgelegd en niet zelden worden gelovigen bruut in elkaar geslagen, waarbij vrouwen noch kinderen of oude mensen gespaard blijven. (. . .) Mannen als Golew, Steffen en Esau staan hier plaatsvervangend voor vele andere gelovige mannen en vrouwen, die, omdat ze door het geloof in Jezus Christus bereid zijn om ook te lijden, een weg voor het werk van de Heilige Geest in de Sovjetunie gebaad hebben. Hun eenvoudige en bescheiden wijze om de weg van het geloof te gaan en hun getuigenis van de liefde van God moeten tot nadenken brengen.

Tot zover het Voorwoord.

Er wordt in Rusland veel geleden. Wij hebben onze vrijheid nog. Waarderen wij die wel? Het lezen van dit werkje moge tot nadenken brengen.

Het boek telt 138 blz. en kost f 7,90.

2. Geestelijk Israël . . . Wat nu?? door A. de Kleuver.

De titel van het boek zegt het al, dat het daarin gaat over het volk, dat uit Abraham is voortgekomen, dat over de hele wereld is verspreid en waarvan een deel weer is teruggekeerd in het land, dat de Heere eens aan

Abraham en zijn zaad ten erve beloofd had. Er verschijnt meer lektuur op dit gebied.

Het boek telt 235 blz. en handelt na een voorwoord en een inleiding over 1. Profeten en waarzeggers, 2. Oud-vaders en profetie, 3. Kerk en geschiedenis, 4. De stam en de takken, 5. Biblicisme en Monomanie, 6. Daniël en Johannes, 7. De stad en de tempel, 8. Israël en zijn feesttijden, 9. De bruid en de bruidegom, 10. Jozef en zijn „Meerdere”. Het voorwoord is van de heer J. Kits Sr. te Zeist. Deze schrijft o.a.:

De heer A. de Kleuver uit Veenendaal heeft een belangrijk boek geschreven over een onderwerp dat vandaag in Christelijk en Israël-vriendelijke kringen zeker belangstelling heeft: Geestelijk Israël . . . Wat nu? De heer De Kleuver is belijgend lid van de Christelijk (e!) Gereformeerde Kerken en als zodanig is het m.i. een verblijdend feit dat een man uit deze kringen de moed heeft gehad dit boek te schrijven, omdat hij op duidelijk-Bijbelse gronden tot een vaak andere visie gekomen is, wat Israëls verleden en toekomst betreft, dan de in die kringen gangbare mening. Dat er reeds lang een kentering, meer in de lijn van de visie die de heer De Kleuver naar voren brengt, te bespeuren valt, acht ik een verblijdend teken.

De schrijver van dit boek heeft de moed om aan te tonen welke wegen Gods Woord aanwijst, die in veel gevallen allerm minst parallel lopen met de bekende, platgereden wegen van een langzaam overgeleverde theologie over Israël en de kerk, die meestal trachtte te bewijzen dat Israël geheel en voorgoed in Gods plan was terzijde gesteld en de kerk als het geestelijk Israël daarvoor was in de plaats getreden.

Het boek is een goed doorwrochte studie, gefundeerd op Bijbelse bewijsgronden. We vertrouwen dat het in ruime kring belangstelling zal krijgen.”

Tot zover de heer Kits. Het is enigszins bevreemdend, dat de schrijver niet een voorwoord van zijn eigen predikant heeft gevraagd. Of heeft hij dat wel gevraagd en is het hem geweigerd? De geëigende gang, wanneer we het met de belijdenis van de kerk niet eens zijn, is om in de geordende weg onze bezwaren in te dienen. Als het gaat over de uitleg van bepaalde Schriftwoorden ligt het natuurlijk even anders. De praktijk van eeuwen leert, dat er verschil van opvatting kan zijn over de betekenis van verschillende uitspraken van de Heilige Schrift onder rechtzinnige theologen. Als we verklaringen met elkaar vergelijken blijkt dat overduidelijk.

Wanneer we nu het boek van De Kleuver lezen treft ons de zelfbewuste toon waar in hij schrijft, alsof hij zo ongeveer het laatste woord over dit onderwerp heeft gezegd en allen die het niet met hem eens zijn op een dwaalspoor zijn. De wijze waarop De Kleuver motiveert is m.i. een van de zwakke punten. We hebben hier geen zakelijk betoog met bewijsplaatsen uit de Schrift, maar veel meer een strijdschrift. Dat overtuigt niet. Uiteraard vinden we hier in hoofdzaak een herhaling van wat anderen al hebben geschreven. Dat neemt niet weg, dat De Kleuver het recht heeft om met zijn gevoelens naar voren te komen. Maar dan had hij dat ook op een overtuigende wijze moeten doen. We willen ter illustratie een voorbeeld noemen, waaruit duidelijk blijkt, dat de schrijver zo maar dingen beweert, die onjuist zijn.

Op blz. 46 lezen we:

„Als er ruw geschat, een paar honderd Joden een hysterisch geschreeuw aanheffen: „Zijn bloed kome over ons en over onze kinderen, „dan durven wij, twintig eeuwen na dato te zeggen: „Dat hebben jullie gedaan. „Zelfs in Rome zegt men dit en vergeet men totaal dat de officiële vertegenwoordiger van het Romeinse gezag het doodvonnis heeft uitgesproken en uitgevoerd. Eigenlijk te dwaas . . .” Een paar honderd Joden? Petrus zegt het op de Pinksterdag anders, als er duizenden onder zijn gehoor zijn: Deze, door de bepaalde raad en voorkennis Gods overgegeven zijnde, hebt gij genomen, en door de handen der onrechtvaardigen aan het kruis gehecht en gedood. Handel. 2:23. Zie ook vs. 36.

We willen dit boek zien als een bijdrage in de beantwoording van de vraag, welke toekomst er nog voor Israël is. Dit staat vast, wat Paulus in Romeinen 11:25, 26 schrijft: Want ik wil niet, broeders, dat u deze verborgenheid

onbekend zij (opdat gij niet wijs zijt bij uzelf), dat de verharding voor een deel over Israël gekomen is, totdat de volheid der heidenen zal ingegaan zijn. En alzo zal geheel Israël zalig worden; gelijk geschreven is: De Verlosser zal uit Zion komen en zal de goddeloosheden afwenden van Jacob. Het boek kost f 29,50.

B.

Boekencentrum, Postbus 84176, 2508 AD 's-Gravenhage

Boekentaal van J. Werkman.

Dit is een boek van 80 blz. dat gaat over andere uitgaven. De ondertitel is 20 x nadenkne over literatuur. De uitgever zegt in een begeleidende brief:

Nadenken over moderne literatuur is altijd de moeite waard, want literatuur vertelt iets over het diepste wezen van de mens. Hans Werkman komt als leraar Nederlands en als literatuurcriticus bijna dagelijks met de moderne literatuur in aanraking. Hij weet, dat boeken met lezers willen praten en dat er een taal vanuit gaat, boekentaal, die iets wil overbrengen. Hij vindt, dat de lezer ook terug moet kunnen praten, zeker als hij in de literatuur elementen ontdekt, die hem aanspreken en/of die hem tot tegenspraak prikkelen. De schrijver zocht daarom twintig stukjes literatuur uit (verhalen, romanfragmenten, gedichten) en voorzag ze van zijn commentaar, waaruit hij er als christen over nadacht. De stukjes uit Boekentaal gaan vooral over de nieuwste literatuur. J.M.A. Biesheuvel, Marnix Gijsen, Maarten 't Hart, Doeschka Meijsing, Maarten Toonder e.a. Zij verschenen al eerder in de Elizabethbode. Het boekje geeft een en ander weer van wat verschillende personen gepubliceerd hebben. Het is ontstellend zoals mensen over God durven schrijven. Dat is het eerste wat opvalt. Men gelooft niet in het bestaan van God en toch schrijft men over Hem, maar dan op een wijze, die we niet willen weergeven. Het andere wat opvalt is hoe leeg het leven van zulke mensen is. Dat kan ook niet anders. De dwaas zegt in zijn hart: er is geen God. De armoede van de wereld komt hier duidelijk uit.

Werkman stelt daartegenover het getuigenis van Gods Woord. Daaraan ontleent dit boekje zijn waarde. We zouden graag gezien hebben, dat het tegenwoord van Werkman wat meer diepgang had gehad, maar we kunnen de poging waarderen om te laten zien, dat het leven buiten de Heere leeg is en tot mislukking en ondergang leidt en dat zij gelukkig zijn, die de Heere tot hun toevlucht hebben.

Het werkje van Werkman kost f 13,90.

B.

Genade door recht
door Ds. P.J. Dorsman.
Uitgeverij Kool b.v. - Veenendaal

Eigenlijk is bovenstaande aanduiding niet geheel juist, althans niet volledig. Het boek bevat zes preken van Ds. Dorsman, maar ook een verslag van de rouwdienst o.l.v. Ds. E. du Marchie van Voorthuysen en de toespraken bij de begrafenis alsmede de daarna gehouden rouwdiensten te Staphorst op 25 november 1981 door genoemde Ds. van Voorthuysen, predikant van de Oud Gereformeerde Gemeenten in Nederland, en te Katwijk aan Zee op 20 november 1981 door Ds. S. de Jong, Ned. Herv. predikant aldaar. Na de verslagen enz. volgen de preken van Ds. Dorsman. Zij beslaan de blz. 91 tot 201. Ds. Dorsman is predikant geweest van de Ned. Herv. kerk te Schelluinen van 25 december 1941 tot zijn vertrek naar Staphorst, waar hij intriede deed op 14 september 1952. Hij stond nog in die gemeente toen hij op 10 november 1981 overleed.

Deze prediker wordt in de toespraken getekend als een geroepen en getrouwe dienaar des Woords, die overvloedig heeft gearbeid en zich ook op ander terrein heeft bewogen. Hij nam op verschillend gebied een grote plaats in en genoot in bepaalde kringen grote waardering, wat ook wel gebleken is bij de begrafenis, toen velen uit het hele land kwamen om van hun belangstelling blijk te geven.

Zijn prediking had een bepaalde inslag, wat ook uit deze preken blijkt. Daar gaan we niet op in, omdat we hier te maken hebben met een overleden dienaar des Woords en deze bundel ter gedachtenis is uitgegeven.

In zijn rouwpredikatie zegt Ds. S. de Jong op blz. 78 o.a.:

Hij zelf heeft een zuivere grond neergelegd door genade in zijn ambtelijke bediening en in de prediking des Woords, maar hij behoorde niet tot degenen die het scherp omlijnd in de prediking des Woords voor de gemeente neerleggen maar zichzelf heimelijk of openlijk erbij smokkelen willen, want die zijn er ook. Dat heeft hij door genade ook niet gekund en ook niet gedurfd. Het is op zijn begrafenis wel uitgesproken, dat hij niet altijd zonder hope was, maar hij heeft toch

veel, -en daar is de Heere vrij in- veel in het donker moeten verkeren. Maar al gold het dan, dat het voor hem méér donker was dan licht, anderzijds zijn er toch van Gods kinderen aan te wijzen met name, die als vrucht van geschonken werkzaamheden aan de Troon der genade, mogen geloven dat hij is afgereisd naar de gewesten van eeuwige gelukzaligheid. Ach, hij, de overleden leraar, heeft nog kort voor zijn dood gezegd: Laat de naam van Ds. Dorsman niet genoemd worden. Dat behoeft ook niet, maar we mogen wel elkander wijzen op wat de Heere

in hem gegeven heeft. Hij heeft in zijn ambtelijke bediening er ook duidelijke blijken van gegeven, dat wij met een soevereine Heere te doen hebben, Die met het Zijne mag doen naar Zijn welbehagen. In dat opzicht mogen wij hem ook leggen in die soevereine handen Gods. Hiermee kunnen we volstaan. Het boek is keurig uitgegeven in zwarte band. De prijs is ons niet bekend.

B.

wd

Stichting Reformatorische Hulpactie
„Woord en Daad”

Giro 3020900, m.v.v. Helpende handen
Arkelsedijk 24 - 4206 AC Gorinchem
Postbus 560, 4200 AN Gorinchem
Telefoon 01830 - 32550

Kankerpatiënten in Kottayam (India) hebben een tehuis nodig. Voor lichamelijke en geestelijke begeleiding. Ongeneeslijk verklaarde patiënten worden uit het ziekenhuis ontlasten en ontberen verder elke hulp. Hiervoor is nodig f 186.000,-

Een teken van barmhartigheid

Helpende handen

KOMPLETE WONING- INRICHTING EN STOFFERING

Meubelen, Tapijten, Gordijnen, Bedden, Dekens, Zonwering enz. Vloerkleden en Oosterse tapijten.

Geheel vrijblijvend komen wij bij u thuis met onze zeer uitgebreide stalencollecties. Tapijten worden gratis gelegd en voor vakwerk staan wij garant!

Ook verzorgen wij diep-reiniging van uw tapijt. Bel ons eens voor een afspraak!

Beleefd aanbevelend:

B. Elderkamp
Frankenoord 17,
3079 LB Rotterdam.
Tel.: 010 - 82 34 87

GEJAAGD ? RUSTELOOS ?

Geheel plantaardige Zenuwtabletjes! Werken rustgevend en ontspannend. Kuur voor een maand f 20,-

Tevens uit voorraad leverbaar meer dan 40 kruidenmengsels o.a. Bronchitis, Blaas en Urine, Dikke Darm, Eczeem, Galsteen, Laxeer, Rheumatiek, Gewrichts-reumatiek. Kuur voor een maand f 15,-

NIEUW

Behalve de soorten Vermagering, Vochtafdrijving en Zenuwen, nu ook Hoge Bloeddruk, Rheumatiek en Vernauwde Bloedvaten in tabletvorm verkrijgbaar.

Maandkuur f 20,-

DROGISTERIJ SIKKING
Barnevoststraat 5,
2011 WL, Haarlem.
Tel. 023 - 312882, b.g.g. 023 324608. Postgiro 190609.

GBS-BIJBEL voor evangelisatie-doeleinden

Deze complete Bijbel, in de niet gereviseerde **STATENVERTA-LING**, wordt tegen kostprijs - uitsluitend rechtstreeks - geleverd aan evangelisatie, stichtingen en verenigingen die zich inzetten tot het verspreiden van de Heilige Schrift.

Handzaam formaat, 10,5 x 16 cm, in stevige buigzame geplastificeerde koft met zilveropdruk, 1362 pagina's, met woordenlijst en overzicht van geldsoorten, maten en gewichten, prijs f 12,50

Voor minder geld dus een 'echte' Bijbel.

Voor gratis verspreiding of levering tegen gereduceerde prijs kan een beroep gedaan worden op het **VERSPREIDINGS-FONDS** van de **GEREFORMEERDE BIJBEL-STICHTING** om hierin eventueel tegemoet te komen. Te bestellen (portvrij) bij de

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING
ANTWOORDNR. 18 3300 WB DORDRECHT

Help Papoea's overleven

10 JAAR HULP AAN PAPOEA'S IN NOOD — WAT U DAARMEE TE MAKEN HEEFT?

De geschiedenis van het Papoeavolk is niet aan iedereen bekend. En wat zich de laatste 25 jaar heeft afgespeeld - onderdrukking en uitroeiing, van wat was voorbestemd eed trotse natie te worden - wat weten wij ervan?

1900-1949 - Nieuw Guinea onder Nederlands bewind.
1949 - Nederland belooft de Papoea's onafhankelijkheid.

1961 - West Papua is de nieuwe naam; een eigen vlag, een eigen regering.

1969 - Indonesië manipuleert de volksraadpleging die had moeten leiden tot lokale onafhankelijkheid. Een volk ontgeloofd. De wereld ziet toe.

1982 - Indonesië gebruikt Irian Jaya als wingewest. Een volk is verraden. 150.000 Papoea's zijn verdwenen. Blijft Nederland loezien?

Onze stichting bestaat 10 jaar. Met uw hulp konden we veel goed doen. Maar er moet veel meer gebeuren. Ontzettend veel meer. Help de Papoea's mee te overleven!

Papoeafonds
Postgiro 243000
Rozendaal 27
8431 PD Oosterwolde Bank
Amro-Oosterwolde
Rekening 44 40 72 470

Secretariaat
Van Randwijcklaan 104
3815 MT Amersfoort
Telefoon 033-728690

Medische zending Hong Kong projekt „MEFIBOSETH”

Het enige Zendingstehuis voor gehandicapte kinderen in Hong Kong heeft dringend steun nodig.

Dokter en mevrouw Cameron Tallach, beiden zendingsarts in Hong Kong, geven medische hulp in dit tehuis.

18 verstoten, eenzame en zwervende gehandicapte kinderen en jongeren zijn daar opgenomen.

Doch er zijn 88 in nood verkerende gehandicapte kinderen voor wie een plaats in dit tehuis is aangevraagd.

Er moet een vleugel aangebouwd aan de kleine oude huurwoning, maar er is geen geld.

Aangeboden geld van loterijen en wereldse feesten durfden de twee verpleegsters niet aan te nemen.

Zij bidden en hopen dat de Heere langs de weg van christelijke barmhartigheid hen de noodzakelijke geldmiddelen wil verschaffen.

Giften daarvoor worden gezonden aan dokter Cameron Tallach, die op de besteding nauwkeurig toeziet.

Uw giften worden gaarne ontvangen op

postgiro 31 555 32
t.n.v.

STICHTING „BONISA-ZENDING”
p/a Schoolstraat 17, 2161 HB Lisse of Rabobank te Lisse, rek nr. 3365.54.613
Tel. 02521 - 13291.

Mededelingen over dit zendingswerk kunt u lezen in het Bonisa-zendingsblad dat binnenkort weer verschijnt.

Eén van de patiëntjes, een jongetje van ruim één jaar is geheel zonder armen of benen geboren.

De ouders, zeer arme Chinezen, waren zo geschokt over dit mismaakte kindje, dat ze het wilden wegdoen.

Dit zendingstehuis heeft het jongetje Daniël opgenomen.

Moge de Heere, met vrienden hulp uit Nederland, het werk van dokter en mevrouw Tallach willen zegenen, zoals ééns aan Mefiboseth, zodat hulpeloze gehandicapten door geloof en bekering aan de tafel van de KONING worden gebracht, om Hem daar voor eeuwig te prijzen.